

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок 7/14,
приміщення 182, к. 83

Вих. 292/2026 від 08.09.2026 року

**Прем'єр-міністру України
КОРЕЦЬКОМУ Сергію Федоровичу**

**01008, м. Київ, вул. Михайла Грушевського,
12/2**

**щодо вдосконалення організації
військової підготовки здобувачів
вищої освіти за медичними та
фармацевтичними спеціальностями**

Шановний Сергію Федоровичу!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ, Асоціація), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України, Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та Експертно-апеляційній раді з питань ліцензування при Державній регуляторній службі України, засвідчує Вам свою повагу та звертається з пропозицією щодо формування ефективної, безпечної та економічно обґрунтованої моделі реалізації обов'язкової військової підготовки здобувачів вищої освіти за медичними та фармацевтичними спеціальностями.

Законом України від 16.07.2025 № 4538-IX внесено зміни до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», якими встановлено обов'язкове проходження підготовки за програмою підготовки офіцерів запасу громадянами України, які здобувають вищу освіту за медичними та фармацевтичними спеціальностями, є придатними до військової служби за станом здоров'я та пройшли професійний психологічний відбір.

Постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2025 № 1612 Порядок проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.02.2012 № 48, викладено у новій редакції. Загальний обсяг підготовки становить 44 кредити ЄКТС, із яких 37 кредитів припадає на навчальну дисципліну «Військова підготовка», а 7 кредитів – на проходження навчального збору. Для здобувачів вищої освіти за медичними та фармацевтичними спеціальностями відповідна дисципліна вивчається протягом третього – п'ятого років навчання.

Асоціація підтримує необхідність якісної військової підготовки майбутніх медичних та фармацевтичних працівників. Досвід повномасштабної війни підтвердив особливе значення фахівців медичного та фармацевтичного профілю для забезпечення стійкості держави та системи охорони здоров'я, медичного забезпечення військовослужбовців і цивільного населення, організації безперервного постачання лікарських засобів та підтримання безперервності лікування.

Разом із тим практична реалізація нових вимог законодавства потребує системного та зваженого підходу. На переконання Асоціації, їх виконання має забезпечувати реальну якість військової підготовки та ефективне використання державних ресурсів, а не зводиться до формального створення значної кількості нових військових навчальних підрозділів.

Чинне законодавство не встановлює обов'язку створювати окрему військову кафедру в кожному закладі вищої освіти, який здійснює підготовку здобувачів за медичними або фармацевтичними спеціальностями. Порядок, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 48, уже передбачає механізм, відповідно до якого здобувачі закладу вищої освіти, що не має власного військового навчального підрозділу, можуть проходити підготовку на базі військового навчального підрозділу іншого закладу вищої освіти або вищого військового навчального закладу на договірних засадах.

Асоціація пропонує розвинути цей підхід шляхом запровадження територіальної моделі військової підготовки, яка передбачатиме можливість використання вже створеної інфраструктури центрів підготовки громадян до національного спротиву для проведення окремих практичних компонентів програми. Запропонована модель не передбачає передачі таким центрам повноважень військових навчальних закладів та не створює альтернативної чи спрощеної процедури підготовки офіцерів запасу. Юридичним, академічним та організаційним оператором військової підготовки має залишатися відповідний вищий військовий навчальний заклад або військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти. Саме відповідний військовий навчальний заклад або військовий навчальний підрозділ повинен відповідати за зміст та виконання програми підготовки, кадрове забезпечення, призначення викладачів, контроль якості, оцінювання результатів навчання, організацію навчального збору, проведення випускного іспиту, атестацію здобувачів та оформлення документів, необхідних для присвоєння відповідного військового звання. Центри підготовки громадян до національного спротиву пропонується використовувати виключно як територіально доступну навчально-практичну та матеріально-технічну базу, на якій під керівництвом та відповідальністю уповноваженого військового навчального закладу або військового навчального підрозділу можуть проводитися окремі практичні заняття, визначені затвердженою програмою підготовки.

Для реалізації такого підходу вже існують суттєві організаційні та нормативні передумови. Постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.2025 № 478 затверджено Порядок створення та функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву. Зазначені центри функціонують на територіальному рівні, мають відповідну навчально-матеріальну базу та можуть взаємодіяти з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, вищими військовими навчальними закладами, навчальними центрами, військовими частинами, юридичними особами та іншими суб'єктами. Отже, держава вже формує територіальну інфраструктуру, яку за умов належного нормативного врегулювання доцільно використовувати також для забезпечення практичної складової підготовки студентів медичних та фармацевтичних спеціальностей. Такий підхід дозволить уникнути дублювання аналогічної матеріально-технічної бази у кожному окремому закладі вищої освіти.

На нашу думку, оптимальною є модель розподіленої відповідальності. Вищий військовий навчальний заклад або військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти забезпечуватиме військове та академічне керівництво, реалізацію програми, кадрове забезпечення, контроль якості, оцінювання, організацію навчального збору, випускного іспиту та атестації. Медичний або фармацевтичний заклад вищої освіти забезпечуватиме включення підготовки до відповідної освітньої програми та індивідуального навчального плану здобувача, формування навчальних груп, узгодження розкладу та інтеграцію військової підготовки з основним освітнім процесом. Центр підготовки громадян до національного спротиву забезпечуватиме визначену договором матеріально-технічну та навчально-практичну базу для тих занять, проведення яких на його території допускається законодавством та затвердженою програмою.

Взаємовідносини між зазначеними суб'єктами доцільно оформлювати договором, типову форму якого мають розробити та погодити Міністерство оборони України, Міністерство освіти і науки України та Міністерство охорони здоров'я України. У такому договорі доцільно визначити розподіл повноважень та відповідальності сторін, програму і графік навчання, кадрове забезпечення, порядок використання матеріально-технічної бази, вимоги безпеки, фінансування, перевезення здобувачів, облік результатів навчання та контроль якості.

Особливого значення зазначене питання набуває для закладів вищої освіти, розташованих на прифронтових територіях, а також для переміщених закладів. Такі заклади здійснюють освітній процес в умовах регулярних повітряних атак, пошкодження інфраструктури, перебоїв з електропостачанням і зв'язком, обмеженої транспортної доступності та необхідності постійної адаптації освітнього процесу до безпекової ситуації. Частина переміщених закладів не має за фактичним місцем роботи достатньої власної матеріально-технічної або навчально-практичної бази. За таких умов фактичне створення для кожного такого закладу окремого військового навчального підрозділу потребуватиме значних бюджетних видатків, а в окремих регіонах може бути складним або неможливим для практичної реалізації.

Крім того, концентрація значної кількості здобувачів, викладачів і спеціалізованої інфраструктури в одному постійному місці на територіях із високим рівнем безпекових ризиків потребує окремої оцінки. Територіальна модель дозволить визначати місце проведення практичних занять з урахуванням фактичної безпекової ситуації, наявності належних укриттів, транспортної доступності, резервного електроживлення, зв'язку та іншої необхідної інфраструктури.

Для прифронтових та переміщених закладів доцільно передбачити можливість проведення практичних занять окремими інтенсивними навчальними блоками, оперативної зміни місця їх проведення та використання відповідної інфраструктури в більш безпечній частині області або в іншому регіоні.

Окремого опрацювання потребує фінансово-економічна складова запропонованої моделі. Створення значної кількості нових військових навчальних підрозділів потребуватиме формування окремих штатів, залучення викладачів відповідної кваліфікації, виділення та облаштування приміщень, створення належних укриттів, придбання спеціального навчального обладнання, забезпечення охорони, зв'язку, резервного енергоживлення та подальшого постійного фінансування. При цьому частина відповідної інфраструктури вже створюється державою та територіальними громадами в межах розвитку мережі центрів підготовки громадян до національного спротиву. Використання спільної територіальної навчально-практичної бази декількома закладами вищої освіти дозволить зменшити дублювання бюджетних витрат та спрямувати ресурси передусім на якість підготовки, безпеку, сучасну матеріально-технічну базу та кадрове забезпечення.

Витрати, пов'язані з реалізацією загальнодержавної обов'язкової програми військової підготовки студентів, не повинні автоматично покладатися виключно на місцеві бюджети. Особливо актуальним це питання є для прифронтових громад, які вже несуть значне фінансове навантаження, пов'язане з цивільним захистом, відновленням пошкодженої інфраструктури, евакуаційними заходами, резервним енергозабезпеченням та іншими наслідками війни.

У зв'язку з цим вважаємо доцільним розглянути державний механізм фінансування або співфінансування розвитку тих центрів та навчально-практичних баз, які будуть залучені до реалізації обов'язкової програми підготовки здобувачів медичних і фармацевтичних спеціальностей.

Асоціація також вважає доцільним до прийняття рішень про масштабне створення нових військових навчальних підрозділів провести порівняльний фінансово-економічний аналіз двох

основних моделей: створення нових військових навчальних підрозділів безпосередньо при відповідних закладах вищої освіти та розвитку територіальної системи з використанням чинних військових навчальних підрозділів і матеріально-технічної бази центрів підготовки громадян до національного спротиву.

Важливо, що наявний часовий горизонт дозволяє здійснити таке опрацювання без зниження встановлених законом вимог. Відповідно до Порядку № 48 здобувачі медичних та фармацевтичних спеціальностей вивчають дисципліну «Військова підготовка» протягом третього – п'ятого років навчання.

Цей період доцільно використати для проведення аудиту регіональної потреби, визначення фактичної кількості здобувачів, оцінки наявних військових навчальних підрозділів та центрів, їх кадрової і матеріально-технічної спроможності, підготовки необхідних нормативних змін та апробації запропонованої моделі у пілотних регіонах.

На нашу думку, для реалізації територіальної моделі першочергово необхідно опрацювати внесення змін до Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.02.2012 № 48. Зокрема, доцільно нормативно передбачити можливість проведення окремих практичних занять уповноваженим вищим військовим навчальним закладом або військовим навчальним підрозділом закладу вищої освіти з використанням матеріально-технічної бази центру підготовки громадян до національного спротиву. При цьому всі ключові повноваження щодо організації програми, кадрового забезпечення, оцінювання, контролю якості, обліку результатів, організації навчального збору, проведення випускного іспиту та атестації мають залишатися за відповідним військовим навчальним закладом або військовим навчальним підрозділом. Відповідні положення доцільно узгоджено внести до Порядку створення та функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.2025 № 478. Якщо за результатами правового аналізу буде встановлено, що підзаконного нормативного регулювання недостатньо, пропонуємо також опрацювати необхідність точкового внесення змін до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» в частині можливості використання визначених Кабінетом Міністрів України навчально-практичних баз для проведення окремих практичних компонентів підготовки під керівництвом та відповідальністю уповноважених військових навчальних закладів або військових навчальних підрозділів.

Таке регулювання не повинно змінювати суб'єкта підготовки офіцерів запасу, передавати цивільним центрам функції військових навчальних підрозділів, повноваження щодо атестації чи присвоєння військових звань або передбачати скорочення обсягу чи зниження стандартів підготовки.

З огляду на викладене, Просимо Вас:

1. Доручити Міністерству оборони України спільно з Міністерством освіти і науки України, Міністерством охорони здоров'я України та іншими заінтересованими органами виконавчої влади опрацювати запропоновану Асоціацією територіальну модель організації військової підготовки здобувачів вищої освіти за медичними та фармацевтичними спеціальностями.

2. Провести аналіз фактичної потреби у створенні нових військових навчальних підрозділів з урахуванням кількості здобувачів відповідних спеціальностей, регіонального розподілу закладів вищої освіти, наявних військових навчальних підрозділів, кадрової спроможності та матеріально-технічної інфраструктури.

3. Доручити провести порівняльний фінансово-економічний аналіз створення окремих військових навчальних підрозділів при закладах вищої освіти та територіальної моделі

з використанням чинних військових навчальних підрозділів і матеріально-технічної бази центрів підготовки громадян до національного спротиву.

4. За результатами такого опрацювання підготувати проєкт змін до Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.02.2012 № 48, передбачивши можливість проведення окремих практичних занять із використанням належним чином визначеної та підготовленої матеріально-технічної бази центрів підготовки громадян до національного спротиву під керівництвом і відповідальністю уповноваженого вищого військового навчального закладу або військового навчального підрозділу.

5. Опрацювати відповідні зміни до Порядку створення та функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.2025 № 478, чітко визначивши можливість використання центрів як територіальної навчально-практичної бази без надання їм статусу військового навчального підрозділу та без передачі повноважень щодо атестації здобувачів чи присвоєння військових звань.

6. Доручити Міністерству оборони України, Міністерству освіти і науки України та Міністерству охорони здоров'я України розробити порядок міжвідомчої взаємодії та типову форму договору між військовим навчальним закладом або військовим навчальним підрозділом, закладом вищої освіти та центром підготовки громадян до національного спротиву.

7. Передбачити у відповідному регулюванні окремих механізм для прифронтових та переміщених закладів вищої освіти, який дозволить визначати місце та графік проведення практичних занять з урахуванням актуальної безпекової ситуації, доступності укриттів і транспортної інфраструктури, а також за необхідності проводити практичну підготовку окремими інтенсивними навчальними блоками.

8. Розглянути можливість реалізації пілотного проєкту територіальної моделі у декількох регіонах, зокрема із залученням областей, у яких функціонують медичні та фармацевтичні заклади вищої освіти і центри підготовки громадян до національного спротиву, включаючи прифронтові регіони.

9. Опрацювати механізм державного фінансування або співфінансування матеріально-технічного забезпечення центрів, які будуть залучені до проведення практичних компонентів обов'язкової військової підготовки здобувачів вищої освіти, не допускаючи необґрунтованого покладення відповідних витрат виключно на місцеві бюджети.

10. У разі встановлення необхідності законодавчих змін опрацювати та внести в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України відповідний законопроект щодо точкового вдосконалення статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

11. Залучити представників професійної та освітньої спільноти, зокрема Асоціацію фармацевтів України, до обговорення відповідних нормативних та організаційних рішень.

12. Поінформувати Асоціацію про результати розгляду цього звернення, позицію Кабінету Міністрів України та прийняті або заплановані рішення.

Переконані, що завчасне опрацювання зазначеного питання дозволить уникнути необґрунтованого дублювання інфраструктури та бюджетних витрат і забезпечити якісну військову підготовку майбутніх медичних та фармацевтичних працівників відповідно до потреб держави в умовах триваючої війни.

**З повагою,
Голова Організації
Голова Правління Організації**

Анастасія РИЖУК